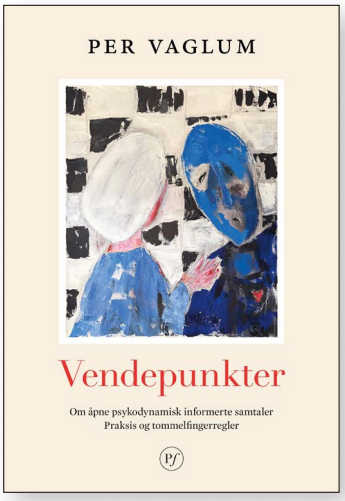
Ikke trøst for raskt

Per Vaglum
Vendepunkter: om åpne psykodynamisk informerte samtaler
Stavanger: Perpleks forlag, 2026
176 s.
ISBN 978-82-693048-4-8

Michael 2026; 23: 439–440
doi: 10.5617/michael.13795

Professor emeritus Per Vaglum utgir i sitt 88. år boka *Vendepunkter*. Undertittelen *Om åpne psykodynamisk informerte samtaler: praksis og tommelfingerregler* gir et godt bilde av bokas prosjekt. Anmeldelsens overskrift, *Ikke trøst for raskt*, er Vaglums sjuende regel. Forfatteren har bred erfaring fra både klinikk og utdanning innen barnepsykiatri, voksenpsykiatri og psykoanalyse.

Boka er todelt. Første del består av 20 pasientsamtaler der et viktig vendepunkt oppstår, altså der ny innsikt kommer til. Hver samtale etterfølges av noen korte refleksjoner. Denne oppbyggingen fungerer godt. I kommentardelen redegjør forfatteren for konkrete prinsipper som kan brukes til å identifisere vendepunkter i samtalen. Her er boka på sitt beste. Essensen er samlet i tommelfingerregler, som er korte og konsise.

Kasuistikkene bygger på erfaringer fra flere pasienter i Vaglums lange yrkesliv som allmennlege og psykiater, fra perioden 1965–1985. Ifølge forordet vurderte utgiveren å be forfatteren om å modernisere kasuistikkene fordi de inneholder elementer som dagens lesere ikke gjenkjenner. Poenget er godt. Med noen endringer kunne historiene troverdig ha utspilt seg i vår tid og snakket enda mer direkte til leserne.

Språket i boka varierer i stil og kvalitet. Enkelte avsnitt er kronglete skrevet med liten flyt. Leseren må derfor lese dem på nytt selv om innholdet i seg selv er relativt enkelt. Samtalene er skrevet i novelleform som gjør dem fengslende, men samtidig litt kunstige. Leserne kan lure på hva som er autentisk. Alt i alt er boka lettlest, men den skjemmes noe av skrivefeil.

Innholdsmessig er samtale to verdt å trekke fram. Forfatteren byr raust på seg selv og belyser godt hva *overføring* er. En kvinnelig pasient vekker minner om legens mor, og legens følelser for mor overføres til kvinnen. Personlige erfaringer brukes også som argument for å «ikke bli for aktiv» i den femte kasuistikken. Her omtales for øvrig medikamentbehandling som nærmest uetisk, uten at synet problematiseres nærmere.

Særlig den fjerde samtalen framhever at vi som behandlere har en viktig oppgave i både å bekrefte det vi ser og å være åpne for ulike tolkninger. Selv om noen av vendepunktene kan framstå som enkle, viser de hvordan små observasjoner kan bli avgjørende for å forstå årsakene.

Forfatteren belyser også noen interessante nyanser. Et eksempel er at vendepunktet kan være negativt, en påminnelse om at noe må bli verre før det kan bli bedre. I samtale 15 beskrives et mer generalisert vendepunkt, der oppmerksomheten flyttes fra tilfriskning til tilgangen til egne ressurser. Dette er en fin kontrast til de mer øyeblikksdefinerte vendepunktene.

Forfatteren kommer med noen åpenbare stikk til dagens psykiatritjeneste, som han mener ikke gir rom for åpne samtaler. Kritikken tar ikke hensyn til dagens rammer for tidsbruk i psykiatrien. Boka kan samtidig leses som et tidsriktig forsvar for de åpne møtene mellom pasient og behandler.

Psykoterapien og allmennmedisinen bygger på personlige møter. Utvalgte kasuistikker vil alltid kunne gi et noe selvbekreftende bilde av behandlerens rolle. Boka har noe å tilby alle som arbeider klinisk.

Kari Thori Kogstad
k-tkogs@online.no

Kari Thori Kogstad er spesialist i allmennmedisin, fastlege og ph.d.-kandidat.